

ÍNDEX

PÀG.

<u>3</u>	1. CICLE DE CINEMA DELS DRETS DELS INFANTS
<u>3</u>	1.1. Propòsit i enfocament
<u>4</u>	1.2. Competències bàsiques i relacions curriculars
<u>6</u>	1.3. Drets a treballar
<u>6</u>	1.4. Marc legal relacionat
<u>9</u>	2. LA PEL·LÍCULA
<u>9</u>	2.1. Fitxa tècnica breu
<u>9</u>	2.2. Sinopsi de l'argument
<u>10</u>	2.3. Relacions entre pel·lícula, drets i competències bàsiques
<u>10</u>	2.3.1. Els drets vulnerats
<u>11</u>	2.3.2. Alimentació equilibrada i conductes alimentàries de risc
<u>13</u>	2.3.3. Les noves formes de producció d'aliments i les implicacions en el món laboral
<u>14</u>	2.3.4. Conseqüències socials de la globalització de l'economia
<u>15</u>	2.3.5. Impacte ambiental dels processos productius alimentaris
<u>16</u>	2.3.6. Compromís amb la defensa d'una vida saludable i sostenible
<u>17</u>	3. PROPOSTA PEDAGÒGICA
<u>17</u>	3.1. Plantejament general
<u>17</u>	3.2. Per anar al cinema
<u>19</u>	3.3. Del cinema a l'aula
<u>22</u>	3.4. De l'aula al món
<u>22</u>	3.5. Recull de creacions escolars
<u>22</u>	3.6. Qüestionari d'avaluació per al professorat
<u>23</u>	4. MATERIAL COMPLEMENTARI
<u>23</u>	4.1. Enllaços d'interès
<u>23</u>	4.2. Bibliografia i filmografia

1. CICLE DE CINEMA DELS DRETS DELS INFANTS

1.1. Propòsit i enfocament

La salut de les persones està clarament relacionada amb els hàbits nutricionals i la qualitat dels aliments, i amb evitar la ingestió de substàncies tòxiques per al cos humà. És molt important que infants i adolescents despleguin aquests coneixements i tinguin cura de la seva alimentació quotidiana.

Amb el títol **A Barcelona, vida sana i sostenible**, el Cicle de Cinema dels Drets dels Infants (CCDI) de l'Ajuntament de Barcelona proposa una reflexió sobre els forts vincles entre la salut i una alimentació sostenible, a base de productes de proximitat i de qualitat. La intenció és acompanyar la infància i l'adolescència de Barcelona a prendre consciència de la importància que tenen els hàbits alimentaris per a una vida saludable. Per impulsar-ho, vol contribuir que infants i adolescents siguin coneixedors del valor nutritiu de tot allò que mengen.

L'edició 2021-22 del CCDI ofereix recursos per conèixer i debatre els drets dels infants vinculats a l'**alimentació sana i sostenible** dels nens i les nenes, i els nois i les noies de la ciutat. Ho fa partint de la legislació actual: Declaració Universal dels Drets Humans, Convenció sobre els Drets de l'Infant, Llei dels drets i les oportunitats en la infància i l'adolescència, i Carta de Ciutadania. Carta de drets i deures de Barcelona. Des del 2015, l'Ajuntament de Barcelona està adherit al [Pacte de política alimentària urbana de Milà](#). Aquest 2021 exerceix de Capital Mundial de l'Alimentació Sostenible i porta als centres educatius de la ciutat els recursos necessaris per difondre i afavorir hàbits alimentaris saludables i prou equilibrats, sobretot entre infants i adolescents.

La pel·lícula per a 3r i 4t d'ESO és **Fast Food Nation**. El responsable de màrqueting d'una cadena de restaurants de menjar ràpid de Califòrnia ha de resoldre un greu problema: esbrinar com i per què la carn de les hamburgueses més famoses de l'empresa està contaminada d'excrements de vedells. Abandona el còmode despatx per endinsar-se en el món dels escorxadors de les empreses subministradores. Descobreix que, a més d'haver-hi condicions higièniques insalubres, s'hi vulneren drets laborals essencials.

El recorregut pedagògic va de l'aula al cinema, del cinema a l'aula i de l'aula a la vida quotidiana i a l'entorn dels nois i les noies. Per facilitar-lo, el [web](#) disposa dels materials didàctics, les creacions de l'alumnat, i la informació sobre les sessions familiars, d'adolescents, i per a entitats socioeducatives i de lleure educatiu.

El **Cicle de Cinema dels Drets dels Infants (CCDI)** és un programa educatiu que promou el Departament de Promoció de la Infància de l'Àrea de Drets Socials, Justícia Global, Feminismes i LGTBI de l'Ajuntament de Barcelona, engegat l'any 2000 en col·laboració amb l'Institut Municipal d'Educació de Barcelona.

L'edició **2021-22** del CCDI ofereix recursos per treballar a l'aula els **drets dels infants** vinculats a l'**alimentació sana i sostenible**.

1.2. Competències bàsiques i relacions curriculars

1. Competència social i ciutadana

- Reconeixement dels drets individuals i col·lectius. Identificació i rebuig de les situacions de desigualtat, injustícia i discriminació que afecten persones i col·lectius en el món actual.
- Coneixement de la Declaració Universal dels Drets Humans i d'altres documents de caràcter fonamental i universal i presa de consciència de la seva necessitat i vigència.
- Distinció i relació entre els drets individuals i drets col·lectius i entre els drets i deures, tot reconeixent el seu caràcter universal.
- Reconeixement de la ciutadania en la seva dimensió individual i social. Conceptualització i anàlisi dels principis ètics que estan a la base dels drets, deures i llibertats de les persones i dels col·lectius. Distinció entre normes jurídiques i morals i entre drets cívics i polítics.
- Anàlisi i rebuig de les causes que provoquen situacions de desigualtat, discriminació, marginació i injustícia social en el món, incidint en la privació dels infants del dret a l'educació.
- Identificació, anàlisi i rebuig de situacions d'incompliment dels drets humans a nivell local i global. Coneixement de mecanismes per combatre l'incompliment i la violació dels drets humans. Reflexió crítica sobre les garanties i límits dels drets i les llibertats.
- Conscienciació que cada persona organitza el món i expressa sentiments a partir de la seva llengua i cultura.

2. Competència d'autonomia, iniciativa personal i emprenedoria

- Valoració de la dignitat, la llibertat i la responsabilitat en la presa de decisions, desenvolupant l'autonomia personal i l'autoestima.
- Valoració de la diversitat de les relacions afectives i sexuals des del respecte, la confiança, la igualtat i la capacitat de decisió, rebutjant els prejudicis i estereotips i les relacions basades en el domini de l'altre.
- Acceptació crítica de la identitat i els interessos personals, mostrant una actitud oberta a la transformació positiva.
- Identificació dels trets constitutius de la pròpia identitat, inclosa la identitat de gènere. Valoració dels interessos personals, del benestar propi i dels altres. Expressió i gestió de les pròpies emocions i autogestió de les pròpies conductes.
- Identificació i rebuig de comportaments i actituds discriminatòries (sexistes, misògines, homofòbiques, xenòfobes, de preponderància de la força física) en els diferents àmbits relacionals escolars i en les relacions personals i socials.

1. Competència social i ciutadana.
2. Competència d'autonomia, iniciativa personal i emprenedoria.
3. Competència d'aprendre a aprendre.
4. Competència digital.
5. Competència comunicativa lingüística i audiovisual.
6. Competència artística i cultural.

- Desenvolupament de la capacitat crítica i la iniciativa personal per assumir la responsabilitat que implica l'ús de la llibertat d'elecció en la presa de decisions morals, identificant els diferents tipus de raonament implicats i reconeixent les coherències i contradiccions entre els judicis i les accions.
- Identificació de l'existència d'una consciència ètica, capaç d'orientar l'acció de manera lliure i racional i en el context de les llibertats i drets humans. Aplicació d'aquests principis amb una actitud responsable, solidària i cooperativa.

3. Competència d'aprendre a aprendre

- Desplegament d'una capacitat d'anàlisi i raonament que contribueixi a aprendre a buscar, seleccionar i utilitzar la informació de manera sistemàtica i crítica; i, alhora, a desenvolupar la capacitat d'empatia per comprendre la diversitat existent en el món.
- Participació activa en el disseny d'alternatives a problemes quotidians, socials i polítics, a través del treball cooperatiu i amb una actitud dialogant.
- Identificació i rebuig de situacions d'incompliment dels drets humans i de la infància a nivell global, i anàlisi de la situació a l'entorn proper, per mitjà de l'observació i la interpretació crítica de la realitat.

4. Competència digital

- Desenvolupament de diverses habilitats tot usant distints suports, incloent-hi la utilització de les TIC com a element essencial.
- Obtenció d'un bon domini de tots els llenguatges bàsics i de les seves pautes de descodificació, transferència i aplicació.

5. Competència comunicativa lingüística i audiovisual

- Qüestionament i l'anàlisi crítica dels missatges audiovisuals de diferents mitjans de comunicació, per superar prejudicis i consolidar el pensament propi.
- Adquisició de coneixements i habilitats per saber comunicar oralment, per escrit i amb els llenguatges audiovisuals.

6. Competència artística i cultural

- Introducció del gust per la cultura cinematogràfica i la seva relació amb les arts.
- Anàlisi de films documentals o de ficció com a fonts històriques i llenguatges expressius que proporcionen diferents referents estètics i interpretacions de la realitat.
- Impuls de projectes artístics i creació col·lectiva de produccions visuals i audiovisuals de forma cooperativa i/o col·laborativa.

1. Aprendre a ser i actuar d'una manera cada vegada més autònoma.
2. Aprendre a pensar i a comunicar.
3. Aprendre a descobrir i tenir iniciativa.
4. Aprendre a conviure i habitar el món.

1.3. Drets a treballar

1. Dret dels infants a una alimentació sana i saludable.
2. Dret dels infants a rebre una informació veraç i contrastada.

1.4. Marc legal relacionat

Declaració Universal dels Drets Humans

Article 23.1. Tota persona té dret al treball, a la lliure elecció de la seva ocupació, a condicions equitatives i satisfactòries de treball, i a la protecció contra l'atur.

Article 23.2. Tota persona, sense cap discriminació, té dret a salari igual per igual treball.

Article 23.3. Tothom que treballa té dret a una remuneració equitativa i satisfactòria que assegurï per a ell i la seva família una existència conforme a la dignitat humana, completada, si cal, amb altres mitjans de protecció social.

Article 23.4. Tothom té dret a constituir sindicats per a la defensa dels seus interessos i a afiliar-s'hi.

Article 25.1. Tota persona té dret a un nivell de vida que assegurï, per a ell i la seva família, la salut i el benestar, especialment quant a alimentació, vestir, habitatge, assistència mèdica i als serveis socials necessaris; també té dret a la seguretat en cas d'atur, malaltia, incapacitat, viduitat, vellesa o altra manca de mitjans de subsistència independent de la seva voluntat.

1. Dret dels infants a una alimentació sana i saludable.

2. Dret dels infants a rebre una informació veraç i contrastada.

Agenda 2030 sobre desenvolupament sostenible

Objectiu 12: Garantir modalitats de consum i producció sostenibles. Fites:

12.3. Per a 2030, reduir a la meitat el malbaratament d'aliments *per càpita* mundial en la venda al detall i el consum, així com les pèrdues d'aliments a les cadenes de producció i distribució, incloses les pèrdues postcollita.

12.5. Per a 2030, disminuir de manera substancial la generació de residus mitjançant polítiques de prevenció, reducció, reciclatge i reutilització.

12.8. Per a 2030, assegurar que les persones de tot el món tinguin la informació i els coneixements pertinents per al desenvolupament sostenible i els estils de vida en harmonia amb la natura.

Carta de Ciutadania. Carta de drets i deures de Barcelona

Capítol 2. Drets socials

Article 19. Consumidors i usuaris

1. Totes les persones tenen dret, en tant que consumidores i usuàries, a una informació veraç i entenedora. L'Ajuntament proveirà mecanismes de garantia davant de conductes abusives, negligents o fraudulentament en l'àmbit del consum.

Capítol 5. Drets i deures ambientals

Article 31. Medi ambient de qualitat i entorn urbà sostenible

1. Totes les persones tenen dret a un medi ambient que permeti una bona qualitat de vida a la ciutat i, en particular, que l'hàbitat sigui lliure de residus i de contaminació atmosfèrica, acústica i lumínica. L'Ajuntament controlarà tot tipus d'emissions perjudicials per al medi i per a la salut o el benestar de les persones.

3. L'Ajuntament de Barcelona té el deure de preservar i millorar el medi ambient i de potenciar la cultura mediambiental, incloent-hi els hàbits de reutilització i reciclatge. (...).

4. Tothom té el deure de contribuir al manteniment de la qualitat del medi ambient, especialment mitjançant un ús responsable de l'energia i l'aigua. (...).

Pacte de política alimentària urbana de Milà

Accions recomanades: promoure dietes sostenibles i nutrició

7. Promoure dietes sostenibles (saludables, segures, culturalment adequades, ambientalment sostenibles i fundades en els drets) a través de programes pertinents en el camp de l'educació, la promoció de la salut i la comunicació, amb especial atenció a escoles, centres de atenció [primària], mercats i mitjans d'informació.

9. Desenvolupar directrius a favor de dietes sostenibles per tal d'informar els consumidors, els planificadors urbans (en particular en relació amb la contractació pública d'aliments), els proveïdors de serveis alimentaris, els minoristes i els operadors en el camp de la producció i la transformació alimentària, i promovent campanyes de comunicació i formació.

12. Promoure una acció conjunta per part dels sectors de l'alimentació i de la salut, per tal d'actuar amb estratègies centrades en les persones, a favor d'estils de vida saludables i d'inclusió social.

Accions recomanades: assegurar l'equitat social i econòmica

15. Redefinir els programes dels menjadors escolars i altres serveis alimentaris institucionals per tal d'oferir menjar sa, de procedència local/regional, de temporada i produïda de manera sostenible.

Accions recomanades: limitar deixalles d'aliments

35. Sensibilitzar la població en matèria de deixalles i pèrdues d'aliments a través d'esdeveniments i campanyes específiques; identificar punts focals com ara institucions educatives, mercats comunitaris, botigues d'empreses i altres iniciatives de solidaritat o d'economia circular.

Legislació autonòmica i local que regula els drets dels infants:

1. Catalunya
[Llei dels drets i les oportunitats en la infància i l'adolescència \(íntegra\).](#)
2. Barcelona
[Carta de Ciutadania. Carta de drets i deures de Barcelona \(íntegra\).](#)

2. LA PEL·LÍCULA

2.1. Fitxa tècnica breu

Títol original: *Fast Food Nation*

Direcció: Richard Linklater

Guió: Richard Linklater i Eric Schlosser. Basat en el llibre homònim *Fast Food Nation: The Dark Side of the All-American Meal* d'Eric Schlosser

Intèrprets: Greg Kinnear, Ashley Johnson, Wilmer Valderrama, Catalina Sandino Moreno, Ana Claudia Talancón, Bobby Cannavale, Kris Kristofferson, Paul Dano, Esai Morales, Patricia Arquette, Ethan Hawke, Luis Guzmán, Bruce Willis, Avril Lavigne, Lou Taylor Pucci, Ellar Coltrane, Roger Cudney, etc.

País de producció: EUA

Any d'estrena: 2006

Durada: 115 minuts

Llargmetratge

Versió en català

2.2. Sinopsi de l'argument

El director de màrqueting de la cadena de menjar ràpid Mickey's, Don Henderson, és enviat a la fàbrica dels proveïdors d'hamburgueses per inspeccionar-ne el procés de producció. Un estudi ha trobat restes d'excrements entre la carn picada. En paral·lel, un grup d'immigrants mexicans arriba de manera clandestina a la mateixa ciutat i una part entra a treballar en aquesta fàbrica, en condicions laborals il·legals. Sense contracte, les dones, a més, pateixen abusos sexuals per part del supervisor de la cadena de producció.

Don Henderson visita la fàbrica i la troba bé, però a fora només rep comentaris negatius sobre les condicions higièniques i de treball. Esbrina que, efectivament, la velocitat amb què es treballa a l'escorxador, així com la utilització de mà d'obra no especialitzada fan que els budells dels animals sacrificats sovint rebentín i els fems s'escampin entre els menuts, que també s'utilitzen per a la carn picada. Les mateixes causes fan que hi hagi un índex d'accidents laborals molt alt, que inclouen amputacions de braços i cames de treballadors.

Un dels mexicans nous, un home seriós i aplicat, pateix un accident en ajudar un company que perd una cama en una màquina trituradora. El responsable de l'empresa comunica a la seva dona que les analítiques han detectat que consumia drogues, i l'acomiaten per no fer-se'n càrrec. La parella nega l'ús d'estupefaents, però s'adona que l'acusació és un subterfugi per evitar assumir responsabilitats davant d'un accident laboral.

2. LA PEL·LÍCULA

Després de fer-se una composició de lloc, Henderson parla amb el responsable del contracte de subministrament de les hamburgueses a Mickey's. En lloc d'assumir els dèficits del proveïdor, li fa un discurs cínic i amenaçador en favor de l'acceptació del *statu quo* de la indústria i, més enllà, del sistema econòmic que "ha fet gran els Estats Units", segons les seves paraules.

Al mateix temps, una jove que treballa a l'establiment Mickey's de la mateixa localitat comença a qüestionar-se el cost ecològic de la ramaderia intensiva i industrialitzada. Això fa que sigui una ciutat envoltada per 200.000 vedells, els purins dels quals provoquen una forta contaminació de les terres i de l'aigua.

[Tràiler](#)

2.3. Relacions entre pel·lícula, drets i competències bàsiques

2.3.1. Els drets vulnerats

Tot i ser una pel·lícula de ficció, **Fast Food Nation** podria anar encapçalada per la típica frase: *Història basada en fets reals*. Si bé no ho és la trama amb personatges inventats, sí que ho és l'entorn en el qual es desenvolupa l'acció: el món de la indústria alimentària americana. El títol està tret d'un llibre d'investigació periòdica, *Fast Food Nation: The Dark Side of the All-American Meal* (2001), escrit per Eric Schlosser, que també és coguionista de la pel·lícula. Es tracta, per tant, d'un film que denuncia una situació real i que permet extreure reflexions en relació al dret a una vida sana i sostenible.

La tesi del llibre de Schlosser és que el menjar porqueria ha rebaixat la qualitat alimentària arreu del món, no només als EUA. És així per la capacitat exportadora de les grans cadenes i per les estratègies de màrqueting depredadores que imposen. Afirmar que l'hegemonia d'aquest sistema d'alimentació industrial té conseqüències nefastes per a la salut pública i en l'àmbit laboral, en aprofitar-se de les circumstàncies dels treballadors i les treballadores més en precari. Schlosser confirma la necessitat de presa de consciència d'allò que mengem, sobretot entre els i les joves.

Com el llibre, la pel·lícula denuncia la voracitat de la *maquinària* industrial nord-americana, tal com la defineix un dels personatges amb qui s'entrevista el protagonista. És una indústria gegant que actua exclusivament pel pur benefici econòmic, i passa per sobre de la salut de les persones, dels drets laborals, de la preservació del medi ambient... En definitiva, dels drets de les persones i de les comunitats a gaudir d'una vida saludable i sostenible.

La pel·lícula denuncia la voracitat de la maquinària industrial nord-americana, tal com la defineix un dels personatges amb qui s'entrevista el protagonista. És una indústria gegant que actua exclusivament pel pur benefici econòmic, i passa per sobre de la salut de les persones, dels drets laborals, de la preservació del medi ambient... En definitiva, dels drets de les persones i de les comunitats a gaudir d'una vida saludable i sostenible.

2. LA PEL·LÍCULA

El film entrellaça tres trames que donen peu a reflexionar amb profunditat sobre el model alimentari, laboral, industrial i medi-ambiental que, un cop sorgit als EUA, s'ha estès arreu del món. És un model dominat per l'explotació i l'aniquilació dels drets bàsics.

2.3.2. Alimentació equilibrada i conductes alimentàries de risc

La trama principal de **Fast Food Nation** és la visita del director de màrqueting de la cadena de menjar ràpid Mickey's a la fàbrica que n'elabora les hamburgueses. Hi va amb l'objectiu d'esbrinar perquè la carn picada conté excrements de vedella. A Don Henderson, l'acompanyen en una visita per tota la planta de producció, la qual troba en bones condicions tècniques i d'higiene. És així perquè no li ensenyen el departament més conflictiu: l'escorxador on es mata, dessagna i desbudella els animals, precisament el focus del problema.

La pel·lícula dona un senyal d'alarma sobre la baixa qualitat d'uns aliments que són de gran consum en el món actual, i convida a reflexionar sobre un fet tan quotidià com menjar i d'alimentar-se. Davant de la immensa oferta de menjar processat que, en principi, ofereix solucions per la facilitat de preparació i de consum, cal recordar la màxima que diu: com més elaboració té un aliment, menys valor nutritiu conserva.

La cuina és necessària perquè el cos humà metabolitzi molts productes que no es poden ingerir crus, però hi ha processos que conserven els nutrients més que d'altres. Fins i tot amb pocs coneixements culinaris, qualsevol plat cuinat a casa és infinitament més saludable que un de cuinat a quilòmetres de distància, fa dies, en gran volum, amb processos desconeguts, i amb l'addició de substàncies per reforçar el sabor, evitar-ne la descomposició i preservar-lo el temps necessari d'emmagatzematge, de transport i de comercialització. Ja és així sense comptar les condicions

La trama principal de Fast Food Nation és la visita del director de màrqueting de la cadena de menjar ràpid Mickey's a la fàbrica que n'elabora les hamburgueses. Hi va amb l'objectiu d'esbrinar perquè la carn picada conté excrements de vedella. A Don Henderson, l'acompanyen en una visita per tota la planta de producció, la qual troba en bones condicions tècniques i d'higiene. És així perquè no li ensenyen el departament més conflictiu: l'escorxador on es mata, dessagna i desbudella els animals, precisament el focus del problema..

2. LA PEL·LÍCULA

vinculades a l'origen de les matèries primeres i a la qualitat amb què han estat conreades. Tenint en compte que el primer objectiu de les empreses agroalimentàries és el benefici màxim i no la salut, es fa difícil pensar que una gran fàbrica de carn picada estigui oferint qualitat en els productes finals, encara més al preu que els venen. El cas de **Fast Food Nation** pot semblar extrem, però les xarxes van plenes de casos, també a Catalunya, de persones que troben insectes i tota mena de substàncies (fins i tot nocives) en els menús de menjar porqueria o en productes envasats.

A més, molts aliments ultraprocessats generen addicció, perquè contenen sal, sucre o greixos; i, més que saciar la gana, l'estimulen per provocar una nova compra i més consum. Aquesta és una estratègia molt clara en productes com les begudes edulcorades (una llauna de Coca-Cola conté 6 cullerades de sucre, una de Fanta, 5,5; una de Sprite, 5; una de 7 Up, 7...). Les empreses saben que, quan el cos ha metabolitzat el sucre, en demanda de nou. La ingesta continuada d'aquests productes porta, indefectiblement, a malalties com l'obesitat, la diabetis, determinats tipus de càncer, malalties cardiovasculars, etc. Una de cada cinc morts al món es deu a una alimentació inadequada.

Una prova de l'estratègia addictiva (plenament irresponsable) que utilitzen les grans corporacions industrials es fa molt evident en el subsector farmacèutic que ofereix productes directament adreçats a guarir trastorns psicològics i a produir benestar. L'actual [crisi dels opiàcids als EUA](#) ha posat en evidència com aquests fàrmacs estan dissenyats per crear situacions d'addicció, amb la qual cosa les marques es garanteixen una clientela permanent, fins i tot a risc de provocar decessos.

Davant d'aquesta situació predominant i alarmant, cal defensar de manera decidida un model alimentari saludable, basat en productes naturals, variats, de producció local i sostenible. La diversitat de productes és molt important per a una bona dieta, però xoca amb el sistema industrial, que prefereix treballar amb un nombre limitat d'aliments produïts a l'engròs. Aquesta és la causa principal que, en el darrer segle, hagi desaparegut el 75% de les varietats vegetals que existien a principis de 1900.

Pel que fa a la carn, a l'Estat espanyol se'n consumeix quatre vegades més que la quantitat recomanada per la [Societat Espanyola de Nutrició Comunitària](#). Aquesta proposa un màxim de 325 grams de carn blanca (aus, conill) i 125 grams de carn vermella o processada a la setmana. El canvi s'ha de dur a terme entre tots i totes: persones, organitzacions, institucions, empreses... Cal democratitzar la creació d'entorns alimentaris sostenibles, i promoure més sobirania alimentària de les persones i les comunitats.

Tenint en compte que el primer objectiu de les empreses agroalimentàries és el benefici màxim i no la salut, es fa difícil pensar que una gran fàbrica de carn picada estigui oferint qualitat en els productes finals, encara més al preu que els venen. El cas de Fast Food Nation pot semblar extrem, però les xarxes van plenes de casos, també a Catalunya, de persones que troben insectes i tota mena de substàncies (fins i tot nocives) en els menús de menjar porqueria o en productes envasats.

2. LA PEL·LÍCULA

En aquest àmbit, la tasca dels centres educatius informant l'alumnat sobre la necessitat i els beneficis de menjar saludable és fonamental. També és clau que les ofertes de menjador escolar se sostinguin en criteris de salut i sostenibilitat alimentària, a base de menús saludables, ambientalment sostenibles i fundats en el respecte dels drets humans.

2.3.3. Les noves formes de producció d'aliments i les implicacions en el món laboral

La segona trama de la pel·lícula relaciona la producció industrial de la carn amb el *mercat* d'immigració mexicana que entra clandestinament als EUA, fugint de la violència, la pobresa i condicions de vida dures al país d'origen. La vinculació entre els dos temes és crua i despietada, en incloure el fenomen migratori i l'explotació laboral que se'n deriva com a components definitoris del model nord-americà. Al film, resulta il·luminador el discurs de l'intermediari del subministrament de carn contaminada (magistralment interpretat per Bruce Willis) al director de màrqueting de Mickey's. Li fa saber que "ens hem d'acostumar a menjar merda de tant en tant". En un monòleg d'un gran cinisme, el comercial diu que el món "esterilitzat i lliure de gèrmens" que reclama l'opinió pública és impossible, i que la seguretat total no existeix, com tampoc pot garantir-la la indústria automobilística, que causa 40.000 morts a l'any als EUA i ningú n'exigeix el tancament. Com li havia dit a Henderson un altre entrevistat, l'important és que la *màquina* (de fer diners) no pari, si bé el personatge de Bruce Willis ho diu en positiu, referint-se *al gran país* que són els EUA.

Tant els hi és que s'aconsegueixi a costa d'un sistema d'explotació laboral injust i il·legal. El personatge que encarna Willis afirma que ell "admira els mexicans, gent treballadora que vol progressar", i que contribueixen a fer "gran aquest país". Però obvia que ho fan sense drets de cap mena, ni contracte, ni seguretat social, ni defensa sindical... Treballen amb una precarietat total, cobrant en negre per jornades extenuants i penoses, amb grans riscos d'accident laboral, tal com mostra a la pel·lícula. Cal recordar que es basa en un estudi periodístic seriós que el film **Fast Food Nation** no fa més que convertir en ficció.

La segona trama de la pel·lícula relaciona la producció industrial de la carn amb el mercat d'immigració mexicana que entra clandestinament als EUA, fugint de la violència, la pobresa i condicions de vida dures al país d'origen. La vinculació entre els dos temes és crua i despietada, en incloure el fenomen migratori i l'explotació laboral que se'n deriva com a components definitoris del model nord-americà. Al film, resulta il·luminador el discurs de l'intermediari del subministrament de carn contaminada al director de màrqueting de Mickey's. Li fa saber que "ens hem d'acostumar a menjar merda de tant en tant".

2.3.4. Conseqüències socials de la globalització de l'economia

El mercat d'aliments està controlat per *lobbies* mundials gegants, que influeixen en els acords de comerç internacionals en benefici propi. Només nou empreses controlen la distribució d'alimentació europea, amb una facturació de 280.000 milions d'euros. En els darrers anys, en l'actualització dels Acords Comercials i d'Inversió Transatlàntics (TTIP) que estableix les normes de les transaccions comercials entre Europa i els EUA, la indústria nord-americana ha intentat influir en els parlamentaris europeus per desregular aspectes de la legislació alimentària comunitària. Entre d'altres, pretenen que es permeti la utilització d'organismes genèticament modificats (usats als EUA), de substàncies considerades perilloses per l'OMS (aprovaes als EUA) o de fàrmacs prohibits aquí per engreixar els porcs. També busquen augmentar la producció de llet de vaca (a costa de malalties que s'han de tractar amb antibiòtics), o desplegar altres pràctiques industrials manifestament perniciosos per a la salut humana.

El poder dels *lobbies* de l'alimentació (carn, sucre, begudes edulcorades, menjar ràpid, etc.) és immens, i utilitza estratègies copiades del *lobby* del tabac. Durant molts anys, aquest va aconseguir *vendre* les cigarretes com un hàbit saludable. Tal com denuncien els i les joves que s'organitzen a la part final de la pel·lícula, les companyies que talen boscos públics arriben a justificar que els *sanegen*, i les corporacions de combustibles fòssils lideren la [Llei d'Aire Net](#).

La indústria alimentària actua amb una visió global, i aplica sistemes de producció intensiva i a l'engròs. Això li dona una situació de preponderància en termes de preus, competència i contractació laboral. La producció massiva en un mercat global elimina els petits productors, la pagesia local i els conreus familiars. Aquests no poden mantenir preus dignes a canvi de la feina que fan, enfront dels establerts pels grans conreadors industrials.

L'abandonament dels conreus de proximitat comporta transformacions territorials, culturals i polítiques, així com la pèrdua de llocs de treball, amb el consegüent trasbals econòmic i social (depressió, migració...) per a la zona afectada. La precarització de la força de treball atorga un gran poder a les grans corporacions agroalimentàries, que apliquen salaris baixos i sense protecció sanitària ni altres drets laborals. Ho reflecteix molt clarament el film **Fast Food Nation**, on la indústria càrnia actua de forma prepotent i s'alia amb el tràfic de migració clandestina. L'una i l'altra actuen com a màfia, mouen molts diners i tracten les persones de manera deshumanitzada, gairebé com a bestiar.

La precarització de la força de treball atorga un gran poder a les grans corporacions agroalimentàries, que apliquen salaris baixos i sense protecció sanitària ni altres drets laborals. Ho reflecteix molt clarament el film Fast Food Nation, on la indústria càrnia actua de forma prepotent i s'alia amb el tràfic de migració clandestina. L'una i l'altra actuen com a màfia, mouen molts diners i tracten les persones de manera deshumanitzada, gairebé com a bestiar.

2. LA PEL·LÍCULA

Tot plegat crea una situació plenament insostenible, només aferrada a guanys immediats i desorbitats en molt poques mans. Fins fa uns anys, el sector de l'alimentació generava molts llocs de treball locals, bé al camp o a la ciutat, i creava prosperitat per a les persones, les comunitats i els territoris. Era sostenible. Amb la fórmula industrial i intensiva, la producció es concentra en ubicacions llunyanes, en zones empodrides, amb de la idea de reduir el cost tant de les terres com de la força de treball. Després els productes (fruita, verdura o bestiar) acaben essent comercialitzats a llocs on s'han carregat prèviament als petits productors.

Cal recuperar models alternatius, locals, saludables i sostenibles, que regenerin el teixit social, aportin treball digne i que garanteixin una alimentació sana i variada, amb perspectiva de futur.

2.3.5. Impacte ambiental dels processos productius alimentaris

La tercera trama de la pel·lícula abunda en el panorama apocalíptic de les dues anteriors i fa referència a les conseqüències mediambientals del sistema industrial de menjar ràpid. A nivell mundial (incloent producció, transport, manipulació i consum), aquest emet entre el 21% i el 37% dels gasos d'efecte hivernacle, dels quals la ramaderia genera el 14,5%. A les granges, el bestiar s'alimenta amb pinso cultivat, també intensivament, a països llunyans, a costa de la desforestació de l'Amazones, per exemple.

Com mencionen els i les joves de **Fast Food Nation**, cada vedell dels 200.000 que envolten la ciutat produeix 22 quilograms diaris d'excrements. En conjunt, contaminen el sòl i l'aigua en una proporció immanejable. És un fenomen universal. A Catalunya, es crien més de set milions de caps de bestiar, entre porcs, bous, vaques, vedells i cabres, a més de 45 milions d'aus. La ramaderia intensiva contamina el 40,03% del territori català i l'aigua de la majoria de comarques. El problema ecològic és de tal magnitud que la Generalitat acaba de prorrogar quatre anys més la prohibició de 2019 d'ampliar i construir noves granges, a falta de resultats positius en la reducció dels efectes contaminants dels purins.

*Com mencionen els i les joves de **Fast Food Nation**, cada vedell dels 200.000 que envolten la ciutat produeix 22 quilograms diaris d'excrements. En conjunt, contaminen el sòl i l'aigua en una proporció immanejable. És un fenomen universal. A Catalunya, es crien més de set milions de caps de bestiar, entre porcs, bous, vaques, vedells i cabres, a més de 45 milions d'aus. La ramaderia intensiva contamina el 40,03% del territori català i l'aigua de la majoria de comarques. El problema ecològic és de tal magnitud que la Generalitat acaba de prorrogar quatre anys més la prohibició de 2019 d'ampliar i construir noves granges, a falta de resultats positius en la reducció dels efectes contaminants dels purins.*

2. LA PEL·LÍCULA

Per produir un quilogram de carn de vedella, es fan servir set quilograms de pinso i 15.400 litres d'aigua. En el cas del porc, són quatre quilograms de pinso i 6.000 litres d'aigua; i, en el cas del pollastre, són dos quilograms de pinso i 4.300 litres d'aigua. D'aquestes quantitats multiplicades pels milions de caps de bestiar, en resulten xifres estratosfèriques, plenament insostenibles.

2.3.6. Compromís amb la defensa d'una vida saludable i sostenible

La solució d'aquest fenomen és difícil i complexa, sobretot tenint en compte la resistència de la indústria càrnia a assumir processos productius més sostenibles. És important la implicació de tothom: persones consumidores, comunitats, institucions, empreses... Urgeix prendre consciència del problema i actuar en conseqüència, amb la idea d'assolir un sistema alimentari sostenible. És l'única via per preservar i regenerar els recursos naturals i la diversitat dels ecosistemes, garantir una alimentació saludable, i salvaguardar l'alimentació de les generacions futures.

En aquest sentit, **Fast Food Nation** obre una via d'esperança dins de la situació crítica que retrata, amb la motivació i el compromís d'un grup joves a denunciar el problema mediambiental que provoca el bestiar que rodeja la seva ciutat. Aquesta trama pot estimular a l'alumnat a assumir responsabilitats cíviques i a participar en activitats socials de l'entorn proper, en defensa d'un model de vida saludable i sostenible.

*En aquest sentit, **Fast Food Nation** obre una via d'esperança dins de la situació crítica que retrata, amb la motivació i el compromís d'un grup joves a denunciar el problema mediambiental que provoca el bestiar que rodeja la seva ciutat. Aquesta trama pot estimular a l'alumnat a assumir responsabilitats cíviques i a participar en activitats socials de l'entorn proper, en defensa d'un model de vida saludable i sostenible.*

3. PROPOSTA PEDAGÒGICA

3.1. Plantejament general

La seqüència didàctica que proposem al voltant de la pel·lícula **Fast Food Nation** es conforma de cinc moments educatius complementaris:

1. Activitat prèvia a l'aula (1 hora).
2. Anada al cinema per participar a la sessió de projecció.
3. Activitat de creació a l'aula (entre 1 hora i 6 hores, com a màxim).
4. Acció de compartir al [web](#) les creacions de cada grup classe.
5. Possibles interaccions de l'alumnat a casa, amb la comunitat educativa i l'entorn.

3.2. Per anar al cinema

Abans d'anar al cinema amb el vostre grup classe, us suggerim portar a terme una activitat a l'aula d'una hora de durada. Us proposem dos enfocaments per triar el que més us convingui o bé idear-ne un altre:

1. Pluja d'idees i creació d'un joc de rols

L'activitat s'inicia amb una pluja d'idees sobre les concepcions prèvies de l'alumnat al voltant d'alguns dels temes centrals de la pel·lícula **Fast Food Nation**:

1. Com definiríeu el menjar porqueria? Per què s'anomena així?
2. Què us crida l'atenció dels establiments de *fast food*?
3. Quin penseu que és el procés d'elaboració dels menús que s'hi serveixen? De quins ingredients estan fets?
4. Quin perfil d'operari treballa a les grans empreses agroalimentàries?
5. Quines conseqüències té la producció intensiva de bestiar, fruites i verdures per al medi ambient?

S'aconsella anar recollint a la pissarra tot el que surti. Per exemple, va bé que ho faci un/a alumne/a diferent cada cop que s'obri un tema. Cal apuntar almenys una aportació de cada alumne/a (10'). Un cop anotades totes les contribucions i encara amb el gran grup, convé fer una pausa per reagrupar-les per temes (5'). Tot seguit, arriba el moment d'organitzar el grup classe en cinc o sis equips el més equitatiu possible per tal de facilitar el treball conjunt.

1. Com definiríeu el menjar porqueria? Per què s'anomena així?
2. Què us crida l'atenció dels establiments de *fast food*?
3. Quin penseu que és el procés d'elaboració dels menús que s'hi serveixen? De quins ingredients estan fets?
4. Quin perfil d'operari treballa a les grans empreses agroalimentàries?
5. Quines conseqüències té la producció intensiva de bestiar, fruites i verdures per al medi ambient?

Cada subgrup tria un dels temes que hagi sortit de la pluja d'idees i se centrarà a desenvolupar-lo (10'). Quan cada equip té clar quina temàtica vol treballar, el professorat els proposa que ara s'inventin un personatge (un noi o una noia) que es trobi immers en el tema triat. Han de fer-ho comptant amb idees de tots i totes.

Per a cada protagonista del joc de rols, primer hauran de definir la seva situació i després establir a quin repte s'enfronta el personatge. D'aquesta manera, cada subgrup elaborarà el perfil del seu personatge, i entre tots i totes dissenyaran un joc de rols vinculat a la temàtica tractada (20').

En acabar l'activitat convé fer una reflexió de tancament que es troba explicada [en el punt 3 d'aquest apartat](#).

2. Dinàmica de frases provocadores

Es tracta d'una dinàmica basada en l'acció i el moviment dels i les participants que serveix per motivar la reflexió sobre les qüestions plantejades. Cal disposar d'un espai lliure d'obstacles per facilitar la mobilitat, dues cartolines grans penjades als dos extrems de l'espai (una diu 100% d'acord i l'altra 100% en desacord), i les frases provocadores apuntades en cartolines per separat.

Com a frases provocadores al voltant de la pel·lícula **Fast Food Nation**, us proposem:

1. Els ingredients de les cadenes de menjar ràpid són naturals.
2. Els processos d'elaboració dels menús de *fast food* estan subjectes a controls de qualitat.
3. Les persones que treballen a les empreses agroalimentàries tenen unes condicions laborals molt precàries.
4. El medi ambient no es veu afectat per l'acció de l'agricultura i la ramaderia.

També en podeu fer servir només tres o canviar-ne alguna.

Per començar la sessió, el professorat fa una presentació de la dinàmica i contextualitza la pel·lícula **Fast Food Nation** (5). Tothom està dret, el/la docent llegeix o mostra la primera frase provocadora, i l'alumnat se situa a l'espai seguint l'eix: estic 100% d'acord o estic 100% en desacord. És possible que hi hagi alumnes que estiguin parcialment d'acord, llavors s'hauran de situar pel mig, cadascú en funció del seu grau d'acord o desacord. Quan tothom ha trobat el seu lloc en base a la primera frase, comença el debat: qui s'hagi posicionat en contra ha d'intentar convèncer l'alumnat a favor i viceversa. També convé que prenguin la paraula els i les alumnes situats al mig (10').

L'objectiu tant d'una opció com de l'altra és situar el context de la pel·lícula i els drets a treballar, per preparar l'anada al cinema entre tots i totes.

1. Els ingredients de les cadenes de menjar ràpid són naturals.

2. Els processos d'elaboració dels menús de *fast food* estan subjectes a controls de qualitat.

3. Les persones que treballen a les empreses agroalimentàries tenen unes condicions laborals molt precàries.

4. El medi ambient no es veu afectat per l'acció de l'agricultura i la ramaderia.

3. PROPOSTA PEDAGÒGICA

Amb cada frase, el professorat hauria d'apuntar tant la disposició general (nombre i percentatges aproximats de la situació de l'alumnat) com també les opinions que surten durant el debat. Abans de passar a la següent, es recomana fer un resum en un minut del debat generat.

És important dedicar uns 12' minuts a cada frase provocadora, des de l'enunciat fins a les conclusions passant per la disposició de l'alumnat en l'espai i el debat. Això vol dir una dedicació total de 48' per a totes quatre. Si no es disposa d'aquest temps, es poden triar tres de les frases.

3. En acabar l'activitat

Després de portar a terme l'activitat escollida convé fer una reflexió de tancament. Aquesta pot servir per estructurar el contingut de l'aportació que realitzarà cada grup classe a la sala de cinema. Per tant, cal seleccionar dos portaveus, preferiblement un noi i una noia (10'). Al final de la sessió, és recomanable que el professorat presenti la sinopsi i el [tràiler](#) del film **Fast Food Nation** (5').

L'objectiu tant d'una opció com de l'altra és situar el context de la pel·lícula i els drets a treballar, per preparar l'anada al cinema entre tots i totes. Així mateix, és una bona oportunitat per extreure els elements claus que, en veu de dos portaveus, cada grup classe aportarà a la posada en comú.

3.3. Del cinema a l'aula

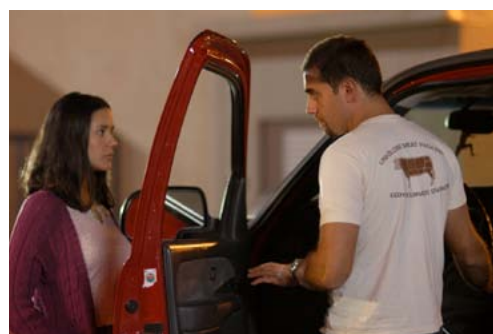
Què s'amaga rere la indústria del fast food?

Després d'anar a veure la pel·lícula, proposem portar a terme una activitat de creació a l'aula que es basa a subdividir el grup classe en quatre equips de treball. El punt de partida és que cada subgrup triï i tracti algun aspecte dels drets dels infants que han sortit reflectits a **Fast Food Nation**:

1. Dret dels infants a una alimentació sana i saludable.
2. Dret dels infants a rebre una informació veraç i contrastada.

Us suggerim que cada equip acabi plasmant la defensa del tema en forma d'espot de campanya de sensibilització, que podria concretar-se en un cartell, una peça d'àudio o un vídeo. Cada format ofereix unes possibilitats diferents que poden influir en la tria final.

*Després de fer l'activitat escollida convé fer una reflexió de tancament. Aquesta pot servir per estructurar el contingut de l'aportació que farà cada grup classe a la sala de cinema. Al final de la sessió, el professorat pot presentar la sinopsi i el [tràiler](#) del film **Fast Food Nation**.*

Guia didàctica

3r i 4t d'educació secundària

FAST FOOD NATION
Richard Linklater

3. PROPOSTA PEDAGÒGICA

En un primer moment, cada grup trasllada seqüències clau de la pel·lícula **Fast Food Nation** a qüestions que vulguin tractar en la seva creació final. Tot seguit, cada equip fa una immersió en els aspectes que abordarà dels drets dels infants relacionats amb una alimentació sana i sostenible: pensa i defineix un eslògan de campanya per defensar-los. Un cop acotat l'eslògan, ha d'escollir el format de la campanya: cartell, peça d'àudio o vídeo.

Per als cartells, es pot fer servir un full DIN-A3 o bé una cartolina. Després caldrà fotografiar-los o bé escanejar-los abans de compartir-los al [web](#). Els cartells es poden treballar amb la tècnica plàstica que es consideri més adient. En el cas de les peces d'àudio o els vídeos, es recomana fer servir un dispositiu mòbil accessible (telèfon, tauleta, càmera, etc.). La gravació anirà bé plantejar-la en fals directe (tot seguit) o bé gravant fent servir la pausa.

Per publicar-les al [web](#), es pot triar entre enviar per separat les campanyes de sensibilització dels equips de cada grup classe o bé ajuntar-les totes en una sola presentació en format digital.

És possible desenvolupar aquesta activitat en una sola sessió d'una hora de classe si prèviament s'organitzen els equips, es tria quina temàtica tracta cadascun i s'orienten els temes amb les qüestions sorgides en el visionat del film i la posada en comú. A la primera part de la sessió, els quatre subgrups dissenyen les campanyes de sensibilització i durant l'altra realitzen cada una de les creacions, bé sigui en forma de cartell, peça d'àudio o vídeo.

Recomanem que l'activitat de creació a l'aula adopti un tractament transversal al currículum i es desplegui en diverses sessions. La durada ideal és entre un mínim de tres i un màxim de sis hores lectives. Així es dona pes als drets a treballar i l'anàlisi del film, la reflexió individual i col·lectiva, l'elaboració i posada en comú de les creacions en grup, i la recollida d'idees al llarg del procés.

QUADRE RESUM: DEL CINEMA A L'AULA*

DURADA	PROCEDIMENTS	CONTINGUTS
1 hora	Creació dels subgrups i distribució de tasques. Explicació de l'activitat de creació d'una campanya de sensibilització.	Cada grup tria el tema que vol explorar i relaciona les escenes de la pel·lícula amb les situacions o qüestions a tractar.
1 hora	Treball per equips. Reflexió per crear un punt de vista sobre el tema escollit. Tria del format de la campanya.	Pluja d'idees i elaboració de l'eslògan. Pros i contres de cada possible format: cartell, peça d'àudio o vídeo.
1 a 2 hores	Treball per equips per concebre l'eslògan i definir el format final de l'espot de campanya (cartell, peça d'àudio o vídeo).	Definició i disseny de l'eslògan definitiu i també de la producció final de la campanya de sensibilització.
1 a 2 hores	Treball per equips per elaborar l'espot de la campanya de sensibilització dissenyada. Presentació de cada creació al grup classe.	Realització del cartell, la peça d'àudio o el vídeo que plasma la campanya. Preparació de cada presentació.

*Aquesta activitat es pot fer en una sola sessió, però es proposa un desplegament més minuciós per aprofundir en els drets a treballar a l'aula.

3.4. De l'aula al món

Un cop realitzada l'activitat de creació a l'aula i enviats els resultats per publicar-los al [web del Cicle de Cinema dels Drets dels Infants](#), us suggerim alguna petita acció per portar a terme en col·laboració amb les famílies del vostre alumnat. L'objectiu és connectar els aprenentatges i l'experiència viscuda amb la vida quotidiana i la immersió en l'entorn.

1. Cercar i després portar a classe fotografies, il·lustracions o dibuixos de quina seria la composició d'una alimentació sana i sostenible adreçada a nois i noies de la vostra edat.
2. Aportar un parell d'idees comentades a casa sobre què significa una dieta basada en una alimentació sana i sostenible per a nois i noies de la vostra edat.
3. Compartir a l'aula llibres de la biblioteca de casa relacionats amb la temàtica **A Barcelona, vida sana i sostenible**.

Si és possible, us aconsellem que visiteu amb l'alumnat l'apartat [Creacions escolars del web](#) i proposeu a les famílies entrar-hi.

3.5. Recull de creacions escolars

Un cop finalitzada l'activitat creativa a l'aula, cada grup classe ens farà arribar les creacions dels seus subgrups de treball per email, Dropbox, WeTransfer o similar. Així anirem organitzant els resultats aportats per part de cada escola i els compartirem al [web del Cicle de Cinema dels Drets dels Infants](#).

Des de l'apartat [Creacions escolars](#), podreu accedir tant als vostres treballs de creació com als de la resta d'escoles participants, que estaran organitzats per nivells educatius.

Per a qualsevol dubte, podeu contactar-nos a teleduca@teleduca.org o bé al telèfon 93 450 98 26.

3.6. Qüestionari d'avaluació per al professorat

Quan ja hàgiu portat a terme amb l'alumnat totes les passes de la seqüència didàctica plantejada, us enviarem per correu electrònic un qüestionari d'avaluació que podreu omplir directament en línia. Per a qualsevol dubte, podeu contactar-nos a teleduca@teleduca.org o bé al telèfon 93 450 98 26.

Us agraïm la vostra col·laboració en acompanyar el treball reflexiu i creatiu dels drets dels infants als centres escolars i esperem les vostres aportacions per anar millorant any rere any.

L'objectiu és connectar els aprenentatges i l'experiència viscuda amb la vida quotidiana i la immersió en l'entorn.

1. Cercar i després portar a classe fotografies, il·lustracions o dibuixos de quina seria la composició d'una alimentació sana i sostenible adreçada a nois i noies de la vostra edat.

2. Aportar un parell d'idees comentades a casa sobre què significa una dieta basada en una alimentació sana i sostenible per a nois i noies de la vostra edat.

3. Compartir a l'aula llibres de la biblioteca de casa relacionats amb la temàtica **A Barcelona, vida sana i sostenible**.

4. MATERIAL COMPLEMENTARI

4.1. Enllaços d'interès

Podeu trobar més informació a:

- [Web del Cicle de Cinema dels Drets dels Infants](#)
- [Web d'Infància de l'Ajuntament de Barcelona](#)

Textos legislatius al web de l'Àrea de Drets Socials, Justícia Global, Feminismes i LGTBI de l'Ajuntament de Barcelona (lectura fàcil):

- [Declaració Universal dels Drets Humans](#)
- [Convenció sobre els Drets de l'Infant](#)
- [Carta de Ciutadania. Carta de drets i deures de Barcelona](#)

Altres:

- [Llei Orgànica 8/2015, de 22 de juliol, de modificació del sistema de protecció a la infància i a l'adolescència](#)
- [Llei dels drets i les oportunitats en la infància i l'adolescència](#)
- [Objectius de Desenvolupament Sostenible \(ODS\)](#)
- [Polítiques municipals de Barcelona en relació als ODS](#)
- [Pacte de política alimentària urbana de Milà](#)
- [Polítiques d'Alimentació Sostenible a Barcelona](#)
- [Los alimentos: derecho humano fundamental \(FAO\)](#)
- [Informe *El poder en la sombra. Apuntes sobre el lobby càrnic* \(ONG Justicia Alimentaria\)](#)
- [La otra cara de la industria alimentaria de Gemma Roque \(El orden mundial\)](#)
- [Pàgina web d'informació crítica sobre el TTIP](#)

4.2. Bibliografia i filmografia

Bibliografia

- Herrero, Y. i González Reyes, M. (2019). *Cambio climático*. Albuixec: Litera Libros
- Gianella, V. (2019). *Todos somos Greta*. Barcelona: Montena
- Thunberg, G. (2019). *Nuestra casa está ardiendo*. Barcelona: Lumen
- Giono, J. (2008). *L'home que plantava arbres*. Barcelona: Viena

Filmografia

- [El monstruo invisible](#). Javier i Guillermo Fesser (dir.). Espanya, 2019
- [Empatía](#). Ed Antoja (dir.). Espanya, 2017
- [Super Size Me](#). Morgan Spurlock (dir.). EUA, 2004

Cicle de Cinema dels Drets dels Infants:
www.cinemadretsinfants.cat